

Mnich Veniamin (druhá polovina 15. století), Ivan Peresvětov (první polovina 16. století) a Juraj Križanić (1617/1618–1683) představují pozoruhodné myslitelské osobnosti období pozdního středověku a raného novověku. Všechny spojuje několik významných momentů, které činí zkoumání jejich díla v rámci jedné monografie opodstatněným a inspirujícím. Všichni tři přišli na území moskevského státu z jiných kulturních a jazykových prostředí, přičemž okamžik jejich příchodu do Ruska a pobytu tam můžeme charakterizovat jako mezníky historického a duchovního vývoje východní Evropy, spojené s přehodnocením a relativizací předchozí tradice. Mnich Veniamin se objevil v Novgorodě v závěrečné etapě procesu sbírání ruských zemí, ve chvíli, kdy se otevírá otázka pro moskevskou společnost zásadní – problém církevního majetku a jeho možné sekularizace; Ivan Peresvětov pak na počátku vlády Ivana IV. Vasiljeviče v období očekávaných změn a Juraj Križanić v předvečer reformy Petra I. Alexejeviče. Veniamin, Peresvětov i Križanić si do Ruska přinesli vlastní bohatou předchozí zkušenost a intelektuální výbavu, jejíž zdroje leží mimo duchovní ambient moskevské společnosti, zároveň se svým působením a svými spisy vědomě začleňují do aktuálních polemik, a dokonce se snaží ovlivnit budoucí vývoj hostitelské země (Peresvětov, Križanić). Intelektuální odkaz Veniamina, Peresvětova i Križaniće se stává součástí dědictví staré Rusi a může být právem nahlížen v kontextu ruské myslitelské tradice. Autor práce usiluje o všestrannou analýzu a interpretaci spisů zmíněných myslitelů a jejich zasazení do širších kulturních a historických souřadnic. Slovní spojení z názvu práce „v Rusku“ tak neodkazuje na úzký biografický pohled na tři zkoumané osobnosti (pobyt v Rusku jako významná etapa jejich života), ale spíše má signalizovat autorovu snahu vidět jejich působení a především jejich texty jako dialog s Ruskem, jako problematizování jeho minulosti, současnosti i budoucnosti. ...